

RUTE COMERCIALE ȘI LOCALITĂȚI TRANSILVANE ÎN COMERȚUL CLUJULUI CU PRODUSE AGRICOLE ȘI VITE (PRIMA JUMĂTATE A SEC. XVII)

Într-o lucrare anterioară¹ am abordat tema comerțului cu produse agricole desfășurat prin intermediul oficiului vamal al orașului Cluj în prima jumătate a sec. XVII. Bazată pe date cuprinse în registrele de percepere a tricesimei (taxa vamală ce se cifra la a treizecea parte din prețul pe piață al produsului), lucrarea în cauză preciza sumele totale ale taxei tricesimale și respectivului preț comercial — confruntându-le cu cifre reieșite din cercetări privitoare la alte soiuri de produse sau la alte zone geografice în care se desfășura schimbul de mărfuri în secolele evului mediu dezvoltat, în țara noastră —, analizând apoi în detaliu situația cantității și valorii comerțului cu mărfuri agricole și vite. S-a stabilit ordinea valorică a sortimentelor de mărfuri care erau trecute prin punctul vamal clujean, precum și direcțiile în care se transportau produse de la Cluj și acelea din care se aduceau mărfuri la Cluj. În general, dispunerea geografică a zonelor și localităților reflectă adaptarea rutelor comerciale la situația politică creată după înfrângerea Ungariei de către turci la Mohács (1526) și ocuparea Budei (1541), precum și evenimentele politice survenite în viața principatului transilvănean în primele decenii ale secolului al XVII-lea. Drept urmare a celui dintâi complex de împrejurări, în a doua jumătate a sec. XVI și în cea dintâi jumătate a secolului următor, drumul comercial ce atinge localități din nord-vestul Transilvaniei de astăzi (aflate în *Partium*: regiunea Sălajului, localitățile Carei, Baia Mare și Satu Mare) devine mult mai uzitat decât înainte, când prin Oradea se putea trece fără impedimente în Ungaria și de acolo mai departe, spre centrul Europei. Prin extinderea treptată a stăpînirii otomane și ocuparea unei bune părți a Ungariei de răsărit, scade încă în a doua jumătate a sec. XVI însemnătatea orașului Oradea ca punct principal de tranzit. În același timp, pe menționatul drum de nord-vest se intensifică mult traficul comercial². În ce privește acest din urmă drum, observăm că localitățile situate în zona de nord-vest, prezente cu înregistrări la oficiul vamal clujean, sînt dispuse de fapt pe două ramificații. O primă ramificație o găsim în zona, ușor de parcurs, a văilor Almașului și Crasnei, trecînd prin regiunea Sălajului și ajungînd în localitatea Carei, pe cînd cea de a doua urmează cursul inferior al râului Someș, unde halte importante sînt, rînd pe rînd, orașele Baia Mare și Satu Mare. Mărfurile trecute prin vama Clujului, fie ele venite dinspre zonele geografice amintite, fie îndreptate înspre ele, puteau fi atît mărfuri de import-export, cît și de tranzit, dar puteau constitui și obiect al comerțului intern, desfășurat între orașul Cluj și localitățile (sau zonele) transilvane ce erau specificate în înregistrări ca loc de proveniență și de destinație a produselor taxate.

Dacă examinăm, mai întîi, intensitatea de circulație, valoarea vamală și prețul comercial al produselor agricole și vitelor trecute prin vama Clujului și venite din — ori îndreptate înspre — vest și nord-vest, ne dăm seama cum această situație reflectă cotitura

¹ *Produse agricole la vama Clujului în prima jumătate a secolului XVII*, în *Terra nostra*, III (1973), p. 345—356.

² Vezi și S. Goldenberg, *Clujul în sec. XVI. Producția și schimbul de mărfuri*, București, 1958, p. 292—293.

istorică din cursul deceniilor 3—5 ale secolului al XVI-lea. Iată cum se repartizează, ca frecvență a cazurilor de transport, valoare vamală și preț comercial, comerțul cu produse agricole și vite pe localitățile (respectiv zonele) amintite, între anii 1599—1637.

Tabelul I

Nr. crt.	Localitatea (regiunea)	Nr. cazurilor	Totalul taxei vamale	Prețul comercial
1	Oradea	69	124 fl. 12½ d.	3672 fl. 12 d.
2	Carei	87	161 fl. 54½ d.	4625 fl. 01½d.
3	Baia Mare	38	24 fl. 57½ d.	733 fl. 51½d.
4	Sălaj	32	14 fl. 92½ d.	474 fl. 30 d.
5	Satu Mare	3	12 fl. 70 d.	381 fl. 00 d.
6	Tășnad	1	0 fl. 20 d.	6 fl. 00 d.
7	Crasna	1	0 fl. 14½ d.	3 fl. 25 d.
8	Caransebeș	1	0 fl. 09 d.	2 fl. 00 d.
Total		232	338 fl. 30½ d.	9897 fl. 20 d.

Din examinarea acestui tabel reiese că transportul de produse spre — și dinspre — Oradea nu mai dă cota cea mai ridicată a volumului și valorii comerțului, ci rămâne în urma celui desfășurat pe linia Sălaj—Carei, unde pot fi situate și localitățile Crasna și Tășnad, zonă din care localitatea Carei, luată singură, dă deja cantitățile și valorile comerciale maxime. Destul de intens și, după cum vom vedea, relativ continuu este și traficul comercial desfășurat pe valea Someșului, unde localitățile Baia Mare și Satu Mare erau haltele comerciale mai de seamă.

Dacă aceasta este imaginea generală a intensității și a valorii comerțului între Cluj și localitățile menționate, în schimb, o situație oarecum nuanțată se desprinde din examinarea repartizării pe ani și localități a comerțului (Tabelul II).

Tabelul II

Repartizarea localităților pe ani de înregistrare a transporturilor de produse agricole și vite

Anul	Localitățile							
1599	Oradea	Sălaj	Carei	—	Satu Mare	—	—	—
1611	„	—	—	—	—	—	—	—
1612	„	—	—	Baia Mare	Satu Mare	Tășnad	—	—
1614	„	—	—	—	—	—	—	—
1615	—	—	—	Baia Mare	—	—	—	—
1617	Oradea	—	—	—	—	—	—	—
1618	„	Sălaj	„	„	—	—	—	—
1619	—	—	Carei	—	—	—	—	—
1621	Oradea	—	—	—	—	—	—	—
1622	„	—	—	—	—	—	—	—
1623	„	—	—	—	—	—	—	—
1630	Oradea	Sălaj	Carei	Baia Mare	—	—	—	—
1632	„	—	„	„	—	—	—	Caransebeș
1633	„	—	„	„	—	—	Crasna	—
1634	—	—	„	„	—	—	—	—
1635	Oradea	—	Carei	Baia Mare	—	—	—	—
1636	„	Sălaj	„	„	—	—	—	—

Ținând seamă de menționata grupare pe zone geografice a rutelor comerciale, inclusiv zona vestică reprezentată prin Oradea, observăm că, în esență, produse agricole și vite erau transportate pe toate cele trei rute, cu mai mare continuitate în cazul rutei vechi tradiționale, căreia i se alătură, în deceniile 2 și 4, ruta someșană, iar în deceniul al patrulea și cea a Almașului și Crasnei. Faptul se explică prin dubla calitate a orașelor-tîrg transilvane așezate pe rute de comerț extern, ele fiind în același timp centre (mai mici sau mai mari) zonale ale comerțului intern și etape ale schimbului de mărfuri cu centre comerciale de peste hotare³. Pe piața acestor orașe-tîrg se vindeau, respectiv se cumpărau, și produse destinate schimbului comercial intern, ca și mărfuri autohtone (ori tranzitate prin Transilvania) care, revândute, urmau să fie scoase peste hotare, respectiv altele străine, aduse pînă acolo și, după revînzare, introduse spre centrele comerciale mai mari. În acest fel, înviorarea comerțului cu produse agricole și vite în direcția Slovaciei și Poloniei pe cele două ramificații de nord-vest nu este însoțită de o încetare a traficului comercial pe ruta tradițională Cluj—Oradea, deoarece, pe de o parte, se continuau relațiile comerciale între cele două orașe, iar pe de alta, prin Oradea se făcea legătura cu Europa centrală, via Debrecen.

Totuși, dacă trecem în revistă natura mărfurilor amintite (vezi Anexa), se cere făcută o distincție. Traficul de mărfuri spre Oradea este mai sărac cu cîteva produse, decît, în special, cel al Careiului. Spre Oradea nu găsim menționate transporturi de animale, nici de sare și de vin. În ceea ce privește transportul de animale, acesta este înregistrat în mai multe rînduri spre Carei: un transport de vaci și boi în 1630⁴, unul de boi și unul de cai în 1633⁵, unul de cai în 1634⁶, cai și boi în 1635⁷, cai în 1636⁸. Sare se transportă la Carei în anii 1632⁹, 1633¹⁰, 1634¹¹, 1635¹², 1636¹³, iar vin în Sălaj în 1630¹⁴. Această situație diferențiată nu este întîmplătoare. Oradea, poartă de ieșire și în direcția cîmpiei ungare, era o piață de desfacere mai cu seamă pentru animalele provenite chiar din zona de cîmpie¹⁵, unde un rol remarcabil îl avea orașul Debrecen, atît în domeniul creșterii vitelor, cît și al comercializării lor¹⁶. La fel, sarea constituia un articol mai degrabă de import, adus din

³ Vezi F. Pap, *Comerțul transilvănean al Clujului din prima jumătate a sec. XVII în registrele vamale* (I), în *ActaMN*, XI (1974), p. 174—175; idem, *Schimbul de mărfuri între Cluj și Polonia în registrele vamale clujene (1599—1637)*, în *ActaMN*, XIV (1977), p. 374—375.

⁴ Arhivele Statului Cluj, Socotelile Orașului Cluj (în continuare: ASC, SOC), 18 b, IV, p. 57 (2 septembrie 1630: 79 vaci sterpe și 22 boi duși la Carei).

⁵ ASC, SOC, 19, VII, p. 79 (17 mai 1633); idem, p. 80 (20 mai 1633).

⁶ ASC, SOC, 19, XI, fasc. 1, p. 9 (6 iunie 1634).

⁷ ASC, SOC, 20, I, p. 20 (3 septembrie 1635); idem, p. 25 (18 septembrie 1635; două transporturi deosebite de animale înregistrate în aceeași zi); ibidem (19 septembrie 1635).

⁸ ASC, SOC, 20, VI, p. 6 (13 iunie 1636); idem, p. 16 (23 august 1636); idem, p. 17 (30 august 1636); idem, p. 18 (4 septembrie 1636; 4 transporturi).

⁹ ASC, SOC, 19, VII, p. 17 (17 mai 1632).

¹⁰ ASC, SOC, 19, VII, p. 96 (2 septembrie 1633).

¹¹ ASC, SOC, 19, XI, fasc. 1, p. 19 (1 septembrie 1634; 8 transporturi în aceeași zi).

¹² ASC, SOC, 20, I, p. 18 (30 august 1635; 4 transporturi în aceeași zi); idem, p. 28 (18 octombrie 1635; 8 transporturi în aceeași zi).

¹³ ASC, SOC, 20, V, p. 13 (26 aprilie 1636; 2 transporturi); ASC, SOC, 20, VI, p. 16 (21 august 1636; 4 transporturi); idem, p. 17 (30 august 1636); idem, p. 23 (20 octombrie 1636; 2 transporturi).

¹⁴ ASC, SOC, 18 b, IV, p. 41 (18 iulie 1630); idem, p. 50 (12 august 1630).

¹⁵ Cf. L. Makkai, *Der ungarische Viehhandel (1550—1650)*, în *Der Aussenhandel Ostmitteleuropas 1450—1650*, Köln—Wien, 1971, p. 501.

¹⁶ *Idem*, p. 492, 501.

aceeași parte a Ungariei. Aveau căutare însă și vitele exportate din Transilvania pe ruta nord-vestică, căci ele își aflau o bună piață de desfacere în sud-vestul Slovaciei¹⁷.

În ceea ce privește aducerea de mărfuri la Cluj din aceleași localități, ea prezintă o imagine mult mai palidă, decît transportul îndreptat spre acele localități. În general, nu se aduc la Cluj mărfuri sau sortimente deosebite de cele scoase din oraș. De la Oradea se înregistrează un transport de pește sărat (1617)¹⁸, unul de slănină (1623)¹⁹, două de piper (1632)²⁰ și unul de grîu (1632)²¹. De la Carei se aduce piper (1630)²². De la Baia Mare găsim înregistrată aducerea de castane în două rînduri, în anul 1630 (singurul produs care figurează exclusiv printre mărfurile aduse la Cluj)²³, din Sălaj se aduce în 1618 piele²⁴, iar de la Caransebeș se transportă la Cluj, în anul 1632, caș²⁵. Raritatea și natura eterogenă a produselor agricole aduse la Cluj indică un caracter doar accidental al respectivelor transporturi. De altfel, raportul între cantitatea și valoarea totală a mărfurilor agricole ieșite și cele ale mărfurilor intrate la Cluj este net în favoarea celor dinții (vezi Tabelul III).

Tabelul III

Produse agricole și animale intrate și ieșite

Localitatea	Nr. cazurilor		Val. vamală (fl. d.)		Preț comerc. (fl. d.)	
	intrate	ieșite	intrate	ieșite	intrate	ieșite ^v
Oradea	5	64	6,10	118,02 ½	183,30	3488,82
Carei	1	86	0,18	161,36 ½	6,00	4619,01 ½
Baia Mare	2	36	0,13 ½	24,44	4,50	729,01 ½
Sălaj	1	31	0,35	14,57 ½	10,50	463,80
Satu Mare	—	3	—	12,70	—	381,00
Tășuad	—	1	—	0,20	—	6,00
Crasna	—	1	—	0,14 ½	—	3,25
Caransebeș	1	—	0,09	—	2,00	—
Total	10	222	6,85 ½	331,45	206,30	9690,90

Examinarea acestui raport confirmă concluzia care se impune și din trecerea în revistă a sortimentelor de produse agricole luate pe localitățile sau zonele transilvane cu care Clujul avea relații comerciale, anume că scoaterea de produse agricole și de animale din Cluj precumpănește mult față de aducerea mărfurilor similare în acest oraș²⁶. Coroborate cu informațiile despre politica economică a principilor Transilvaniei în perioada studiată, datele analizate confirmă constatarea de ordin istorico-economic privind tendința principilor Transilvaniei de a promova o politică de prevalare a exportului față de import²⁷.

¹⁷ Cf. Pavel Horváth, *Die Viehausfuhr aus der Südwest-Slowakei in die europäischen, österreichischen und böhmischen Länder während des Fünfzehnjährigen Krieges*, în *Der Aussenhandel Ostmitteleuropas...*, p. 512.

¹⁸ ASC, SOC, 14 a, XXII, p. 5 (17 ianuarie 1617).

¹⁹ ASC, SOC, 16, XI, p. 4 (29 ianuarie 1623).

²⁰ ASC, SOC, 19, VII, p. 29 (1 iulie 1632); idem, p. 46 (16 septembrie 1632).

²¹ Idem, p. 29 (1 iulie 1632).

²² ASC, SOC, 18 b, IV, p. 23 (27 mai 1630).

²³ Idem, p. 88 (28 noiembrie 1630).

²⁴ ASC, SOC, 14 a, XXV, p. 44 (1 octombrie 1618).

²⁵ ASC, SOC, 19, VII, p. 49 (9 octombrie 1632).

²⁶ Cf. F. Pap, *Comerțul transilvănean al Clujului din prima jumătate a sec. XVII în registrele vamale (II)*, în *ActaMN*, XII (1975), p. 237—239, 241, 244—245.

²⁷ Idem, p. 248.

Anexă

Circulația mărfurilor între Cluj și localitățile din vestul — nord-vestul Transilvaniei

A. Oradea

Anul	Produsul, cazuri		Cantitatea	Taxa vamală	Prețul comercial
	import	export			
1599	—	caș 1	nepreciz.	0,18	6,00
"	—	rachiu 1	4 găleți	0,40	[12,00]
"	—	orez 1	½ cibla	0,06	[1,80]
"	—	piele 1	150 piei bou	7,50	[225,00]
"	—	piele 1	250 piei vaci și juncani	12,50	[375,00]
"	—	vin 3	8 butoaie	8,00	[240,00]
"	—	brinză 2	11 burdufuri	1,10	[33,00]
"	—	unt 1	30 eiteli	0,15	[4,50]
"	—	ulei de sămînță de in 1	200 funți	0,60	20,00
"	—	piine 3	8 cible	0,40	[12,00]
"	—	cozonac 2	nepreciz.	0,33	11,00
"	—	făină 1	5 cible	0,25	[7,50]
"	—	usturoi 1	nepreciz.	0,06	2,00
				<u>31,53</u>	<u>949,80</u>
1611	—	orez 1	2 „kantar”	0,80	[24,00]
1612	—	miere 1	8 găleți	0,24	[7,20]
"	—	rachiu 1	3 găleți	0,30	[9,00]
				<u>0,54</u>	<u>16,20</u>
1614	—	boi 1	49 boi grași	24,50	[735,00]
1617	—	miere 1	31 găleți	0,80	[24,00]
"	—	mied 4	4 butoaie (= 320 găleți) + 70 găleți	4,87 ½	[146,20 ½]
"	pește sărat 1	—	nepreciz.	0,09	3,00
				<u>5,76 ½</u>	<u>173,20 ½</u>
1618	—	seu 1	16 chintale	1,60	[48,00]
1621	—	caș 1	nepreciz.	0,09	3,00
1622	—	griu 1	40 cible	2,00	[60,00]
1623	slănină 1	—	16 buc.	2,56	[76,80]
1630	—	caș 1	nepreciz.	0,12	2,00
"	—	rachiu 1	1 ½ găleți	0,15	[4,50]
				<u>0,27</u>	<u>6,50</u>
1632	piper 1	—	½ chintal	1,50	[45,00]
"	—	caș 7	nepreciz.	2,83 ½	63,00
"	—	miere 1	7 × 40 găleți	21,00	[630,00]
"	—	sare 2	13 buc.	0,13	[3,90]
"	—	rachiu 4	16 găleți	2,40	[72,00]
"	—	orez 1	1 „kantar”	0,25	[7,50]
"	griu 2	—	13 cible	1,95	[58,50]
"	—	seu 1	7 chintale	1,12	[33,60]
				<u>31,18 ½</u>	<u>913,50</u>

Oradea (continuare)

Anul	Produsul, cazuri		Cantitatea	Taxa vamală	Preț comercial
	import	export			
1633	—	caș 3	nepreciz.	2,85 ½	63,50
„	—	rachiu 1	2 ½ găleți	0,37 ½	[11,20 ½]
„	—	orez 2	2 „kantar”	0,75	[22,50]
„	—	brinză 1	1 burduf	0,13 ½	3,00
				<u>4,11 ½</u>	<u>100,20 ½</u>
1635	—	caș 1	nepreciz.	0,18	4,00
„	—	miere 1	5 butoaie à 40 găleți	15,00	[450,00]
„	—	orez 1	1 „kantar”	0,37 ½	[11,20 ½]
				<u>15,55 ½</u>	<u>465,20 ½</u>
1636	—	caș 3	nepreciz.	0,99	22,00
„	—	orez 1	6 „kantar”	2,25	[67,50]
„	—	pește sărat 1	1 tonă	0,37 ½	[11,20 ½]
				<u>3,61 ½</u>	<u>100,70 ½</u>
Total	5	64		124,12 ½	3672,12

B. Carei

1599	—	miere 3	4 ½ butoaie	9,00	[270,00]
„	—	rachiu 2	100 găleți	10,00	[300,00]
				<u>19,00</u>	<u>570,00</u>
1619	—	mied 1	15 găleți	0,28	[8,40]
1630	piper 1	—	nepreciz.	0,18	6,00
„	—	boi 1	22 bucăți	22,00	[660,00]
„	—	caș 1	nepreciz.	0,18	6,00
„	—	orez 1	4 „kantar”	1,00	[30,00]
„	—	vaci 1	79 vaci sterpe	31,60	[948,00]
„	—	slănină 1	1 bucată	0,06	2,00
				<u>55,02</u>	<u>1652,00</u>
1632	—	caș 1	nepreciz.	0,06	2,00
„	—	mied 1	10 găleți	0,12 ½	[3,70 ½]
„	—	sare 1	8 buc.	0,08	[2,40]
„	—	rachiu 2	6 găleți	0,60	[18,00]
„	—	orez 1	4 „kantar”	1,50	[45,00]
„	—	slănină 1	4 buc.	0,12	[3,60]
				<u>2,48 ½</u>	<u>74,70 ½</u>
1633	—	boi 1	4 buc.	6,00	[180,00]
„	—	caș 2	nepreciz.	0,38 ½	8,50
„	—	miere 2	75 găleți	5,62 ½	[168,70 ½]
„	—	sare 2	115 buc.	1,15	[34,50]
„	—	cai 1	2 buc.	3,00	20,00
				<u>16,16</u>	<u>411,70 ½</u>

Carei (continuare)

Anul	Produsul, cazuri		Cantitatea	Taxa vamală	Preț comercial
	import	export			
1634	—	caș 1	nepreciz.	0,09	2,00
"	—	sare 8	365 buc.	3,65	[109,50]
"	—	orez 1	1 „kantar”	0,37 ½	[11,20 ½]
"	—	piele 1	400 piei argășite oaie	3,00	[90,00]
"	—	cai 1	2 buc.	3,00	20,00
				<u>10,11 ½</u>	<u>232,70 ½</u>
1635	—	boi 3	8 buc.	12,00	[360,00]
"	—	caș 5	nepreciz.	1,64 ½	36,50
"	—	mied 1	3 găleți	0,06	[1,80]
"	—	sare 12	625 buc.	6,25	[187,50]
"	—	orez 2	6 „kantar”	2,25	[67,50]
"	—	cai 1	1 cal „bun”	1,50	10,00
"	—	cai + turtă dulce 1	nepreciz.	0,85 ½	19,00
				<u>24,56</u>	<u>682,30</u>
1636	—	caș 6	nepreciz.	4,58 ½	113,00
"	—	mied 1	17 găleți	0,34	10,20
"	—	sare 9	450 buc.	4,50	[135,00]
"	—	cai 7	13 cai „buni”	24,50	[735,00]
				<u>33,92 ½</u>	<u>993,20</u>
Total	1	86		161,54 ½	4625,01 ½

C. Baia Mare

1612	—	miere 1	55 găleți	1,10	[33,00]
1614	—	caș 1	nepreciz.	0,06	2,00
1615	—	caș 2	nepreciz.	0,46 ½	15,50
1617	—	mied 2	112 găleți	2,22 ½	[66,70 ½]
"	—	griu 1	43 cibele	2,19	[65,70]
				<u>4,41 ½</u>	<u>132,40 ½</u>
1618	—	caș 1	nepreciz.	0,24	8,00
"	—	orez 1	1 „kantar”	0,25	[7,50]
				<u>0,49</u>	<u>15,50</u>
1630	—	caș 3	nepreciz.	0,90	30,00
"	—	orez 3	2 ½ „kantar”	0,68 ½	20,70 ½
"	—	castane 2	+ nepreciz. nepreciz.	0,13 ½	4,50
				<u>1,72</u>	<u>55,20 ½</u>

Baia Mare (continuare)

Anul	Produsul, cazuri		Cantitatea	Taxa vamală	Preț comercial
	import	export			
1632	—	caș 2	nepreciz.	0,40 ½	9,00
„	—	miere 1	4 × 40 găleți	8,00	[240,00]
„	—	orez 2	1 ½ „kantar”	0,56	[16,80]
„	—	slănină 1	4 buc.	0,12	[3,60]
				<u>9,08 ½</u>	<u>269,40</u>
1633	—	miere 1	40 găleți	3,00	[90,00]
„	—	orez 3	2 „kantar”	0,75	[22,50]
				<u>3,75</u>	<u>112,50</u>
1634	—	orez 6	4 ½ „kantar”	1,73 ½	51,70
1635	—	caș 1	nepreciz.	0,09	2,00
„	—	orez 2	1 ½ „kantar”	0,57	[17,10]
				<u>0,66</u>	<u>19,10</u>
1636	—	caș 1	nepreciz.	0,72	16,00
„	—	orez 1	1 „kantar”	0,37 ½	[11,20 ½]
				<u>1,09 ½</u>	<u>27,20 ½</u>
Total	2	36		24,57 ½	733,51 ½

D. Sălaj

1599	—	piper 1	1 „kantar”	2,00	[60,00]
„	—	caș 1	10 ⁰ [buc.?]]	0,15	5,00
„	—	miere 1	2 tone	0,57	19,00
„	—	rachiu 1	3 găleți	0,30	9,00
„	—	griu 1	24 cible	1,20	36,00
„	—	brinză 1	3 burdufuri	0,30	9,00
„	—	făină 1	14 cible	0,70	21,00
				<u>5,22</u>	<u>159,00</u>
1618	—	rachiu 1	8 găleți	0,80	[24,00]
„	piele 1	—	7 buc. p. vacă	0,35	[10,50]
				<u>1,15</u>	<u>34,50</u>
1630	—	caș 4	nepreciz.	0,90	30,00
„	—	mied 1	15 găleți	0,20	[6,00]
„	—	vin 2	1 butoi + 100 găleți	2,25	[67,50]
„	—	pește sărat 1	1 tonă	0,36	18,00
				<u>3,71</u>	<u>121,50</u>

Sălaj (continuare)

Anul	Produsul, cazuri		Cantitatea	Taxa vamală	Preț comercial
	import	export			
1636	—	caș 4	nepreciz.	1,03 ½	45,00
"	—	mied 6	108 găleți	2,16	64,80
"	—	rachiu 4	11 găleți	1,65	49,50
				<u>4,84 ½</u>	<u>159,30</u>
Total	1	30		14,92 ½	474,30

E. Satu Mare

1599	—	miere 1	3 jum. de butoaie	3,00	[90,00]
"	—	rachiu 1	87 găleți	8,70	[261,00]
				<u>11,70</u>	<u>351,00</u>
1612	--	miere 1	2 but. à 40 găleți	1,00	[30,00]
Total	—	3		12,70	381,00

F. Tășnad

1612	—	mied 1	20 găleți	0,20	[6,00]
Total	—	1		0,20	[6,00]

G. Crasna

1633	—	caș 1	nepreciz.	0,14 ½	3,25
Total	—	1		0,14 ½	3,25

H. Caransebeș

1632	caș 1	—	nepreciz.	0,09	2,00
Total	1	--		0,09	2,00

ROUTES COMMERCIALES ET LOCALITÉS TRANSYLVAINES DANS LE COMMERCE
DE LA VILLE DE CLUJ AVEC DE PRODUITS AGRICOLES ET D'ANIMAUX
(1e MOITIÉ DU XVIIe SIÈCLE)

(Résumé)

Après avoir présenté la quantité et la valeur du commerce avec de produits agricoles et d'animaux, déroulé par l'intermède de l'office douanier de Cluj (voir *Terra nostra*, III/1973, pp. 345—356), l'auteur analyse en détail le commerce avec le même sorte de marchandises, entre ladite ville — l'un des importants centres commerciaux transylvains aux XVIe—XVIIe siècles — et les autres villes de la Transylvanie. Parmi les routes pratiquées, celle traditionnelle (vers l'Ouest, par la ville d'Oradea) est doublée par l'une dirigée vers le Nord-Ouest, en liant — par deux dérivations —, plus courtement que l'autre route, la Transylvanie avec la Slovaquie et la Pologne. C'est spécialement dans les 2e et 4e décennies du XVIIe siècle que les trois voies se juxtaposent. L'analyse de la quantité et de la valeur des marchandises transportées entre Cluj et les autres localités transylvaines montre que les transports contenant de produits agricoles et d'animaux, de Cluj vers d'autres villes de la Transylvanie, dépassaient considérablement la valeur et le nombre de cas dont de telles marchandises furent apportées à Cluj.